

adóvallomást. Elég nagy a kocsis és a fejed, elér benne. Ezekből meg lehet pontosan tudni, ha ugyan polgári becsületükre pontosan bevallották, hogy kinek mennyi az évi jövedelme. A hadseregszállítókat innen különösen meg lehet tudni. A közvetítőket: nemkülönben. A mézárásokét és hentesekét egészen pontosan. Itt tudhatjuk meg, hogy a városháza új portása mit fizet.

Mintán kabátos ember tizezer koronán alól ma meg nem élhet: az összes állami, városi és magánhivatalnokokat az ingyen kezelendők sorába kellene osztani. De ugyan akkor meg kell vizsgálni a bankok hadikölcsön törzskönyveit, hogy ott hány tizezer koronájuk van bejegyezve? E törzskönyvek szintén kinyomtatandók, szétosztandók, a kocsiban áttanulandók, s esetleg a gorbács kocsis fejéhez vágandók.

A szegények csak szegénységi bizonyítvány alapján élvezhetik az orvosi tanácsok ingyen áldásait. Ily bizonylatot csak egy ágygyal és tizennégy gyermekkel bíró családapa kaphat, s ha nincs rokonságban sem a Holzerekkel, sem a Wagnerekkel, sem a Wimmerekkel. Ez utóbbiakat különben, a szegényi bizonyítványok iratásának idején, el kell tiltani még a városháza tájékaról is, nehogy betévedjenek a szegényügyi irodába. Semmit nem lehet tudni, s ami biztos — biztos.

Már most, kedves Lajos barátom, te okos ember vagy, de kártyásaid is bölcssek, a fentiek alapján, vagy a fentiek tetején, bátran megcsinálhatjátok az orvosi tiszteletdíj három osztályát. Ha úgy csináljátok, ahogy főntebb én vázoltam, oly zavar lesz a városban, hogy azt száz ügyvéd el nem intézi; ha pedig gondolomra, vagy másképpen vetitek ki az osztályadót, rövidesen vér fog folyni, vagy rátok gyujtják házatok tetejét, ha van.

Ha pedig ezek után sem tudtok eligazodni, adok egy végső és radikális tanácsot. Van a városnak hetvenezer hold földje, ennek jövedelme másfél millió. Orvosi honoráriumba ossza szét köztetek ezt az összeget, aztán vesse ki a hatóság pótdó,

vagy telekértékkadó alakjában az azon évi betegek közt. Ezek vagy az új adótól, vagy a medicinától biztosan elpusztulnak.

Van-e földgáz Szegeden?

Írta: Somlyódy István.

Nemrég írtam arról, hogy az alföldet lakó magyarságnak a törökkel való rokonságát, egyazon fajiságát legjobban bizonyítja a törökös fatalizmusba öltött révedezésnek ama láthatatlan minaretjei, amelyek közéletünket hasonlóvá teszik egy esőndben pihenő holttengerhez. Csak állunk, csak várunk. Várunk valami rendkívülit, valami csodát, amely vagy jó, vagy rossz dolog lesz és majd a szerint igazodunk, hiszen valahogy csak lesz, mert még sohasem volt úgy, hogy valahogy ne lett volna.

Ennek a közéletünket súlyosan jellemző törökös és örökös fatalizmusnak az ellensúlyozása elsősorban a sajtónak volna a feladata, hogy szavával felrázza, felrázván öbröntartsa és újra elaludni ne engedje ezt „a nagy alvót”, városunk közéletét. De bizony a szegedi sajtó — valljuk be — nem mindenben felel meg feladatának és lapjaink, — tisztelet a kivételnek, — nem rendelkeznek a függetlenségnek ama biztosítékaival, amelyek a bátor szókimondást minden irányban, mindenkor lehetővé tennék. Végre is nehezen tűrhető állapot az, hogy mint valami kásvárosi műkedvelői előadás kritikájában mindenre és mindenkor azt olvassuk, hogy „nagyszerű”, hogy „kiváló”, hogy „kittinő” és az egész dicshimnusz, ami lapjainkból olykor áradozik, vagy teljes kritikátlan-ság, vagy rövid mű hazabeszélés benyomását kelti. Végre is a háborús állapot nem lehet mentség a szabadalmazott és örökös vá-

Kedves Lajosom, remélem, te egy véleményen vagy velem. Becsületes kezdetet szorítja és üdvözlő régi tisztelőd.

radikálisan. Sőt maga a háborús állapot is annak kényszeredett tanulságai kell, hogy ösztönözzenek bennünket sok-sok irányban a háborús állapotból való kibontakozás előkészítéséhez. Nem lehet s ha lehetne sem szabad minden kezdeményezést a „magasból”, a magas kormánytól várunk.

Az unalomig sokszor emlegetett és a tanács előkészítése alatt álló, — majd azt írtam, hogy „heverő” kérdés — a *lakosság* mellett majdnem fontosabbá vált a *fűtés-ellátás* kérdésének gyökeres megoldása!

Az ájultságából ébredező vezér egyesületünknek a Dugonics-Társaságnak elnököt és új igazgatóságot választó gyűlése után megtartott igazgatósági gyűlés elfogadta azt az indítványomat, hogy tudományos kutatás tárgyává teszi a fűtés-folyamán ezt az aktuális kérdést: *Van-e földgáz Szegeden?*

Ennek a kérdésnek felvetésére és tudományos eszközökkel való tisztázására senki sem illetékes, mint, az irodalmi berkeket nyesegetése és ápolása mellett a tudományokat is ápolgató Dugonics-Társaság. Az ő feladata meghívni illetékes szakembereket, akik rámutassanak erre a nemcsak Szegedet, hanem az egész nagy alföldet izgató közgazdasági kérdésre. Most, ha szakembereink eddigi kutatásaira alapított szakvéleménye olya vág, hogy a nagy magyar medencének egyik legmélyebb részén a Tisza—Maros szögben, Szeged közelében fekvő alsó földrétegek valamelyikében, bizonyos mélységen

kat fosztogatják, hagyján volt a dolog, de most már, hogy a papokra is rákerítették a sort, bizony rá kell koppintani a körmükre, gondolták, amugy istenigazából.

Bácsy Gerő pompásan mulatott az urak nekibuzdulásán.

— No végre, — mondta a váradi nagyvendéglőben a társainak, — csak hogy komolyan kezd venni bennünket a vármegye is.

— A fiúk szintén nevettek és azon az éjszakán föllábra állították a cigányokat, úgy muzsikáltattak velük.

— Tudjátok meg, hogy igazi betyárok-nak huzzátok!... Az igazi betyár pedig nagy bankóval fizet a nőtáért.

A cigányok szívesen vállalták a szokatlan bánásmódot, mert reggelre valamennyinek tele volt rakgatva az arca kékhasu bankóval.

Hanem azért Bácsy Gerő is visszavágott a vármegyének. A papok kifosztása után Bihar-Szentjánosra vitte el a bandáját egy júniusi éjfélen. Szép, holdfényes éjszaka volt, csönd és világosság mindenfelé.

A rablóvezér megzörgette az öreg Bácsy szobáján az ablakot.

— Ki az?

— Én vagyok.

Mikor kinézett, majd halálra vált. Felismerte a fiát, lobogós ujján ingben, állig föl-fegyverkezve.

— Mit akarsz?

— Beszélni valóm van kelmeddel.

— Nem ösmerlek, takarodj a házamtól.

— Nem ösmer?

— Nem... Az én fiam meghalt. Te csak bitortad a nevemet.

— Akkor hát bemutatni magamat, apám.

A másik percben már betörte az ajtót s a szobában egymás mellé sorakoztatta a társait.

— Hát ösmer-e?

Az öreg Bácsy már nem tudott szólni, reszkette nézett a mellének szégezett puskájára. A hold beszűremlett az ablakon, rénsen világította meg a bandát.

— Én vagyok a kelmed fia, akire a multkor ráfogta a fegyverét. Most én emelem kendre: pénzt vagy életet!

Nem volt több beszéd, az apa rémült ájedság között adta át daliás szép fiának a háznál levő összes pénzt.

— Így ni, — mondta Bácsy Gerő nyugodtan, — most már reméllem, ösmer... Vagy ha nem: még egyszer bemutatom majd magamat. Istennek ajánlom kelmedet.

Azzal sarkon fordult és kivonult a szülői házból. A többiek is csörögve, sarkantyú-pengéssel, vezényszó nélkül haladtak utána. Sok lehetett az ezüstpénz, mert a szentjánosi szegények egy álló hétig sütöttek, főztek és áldották maguk között Bácsy Gerőt, aki még azon hajnalon szétosztotta közöttük az elrabolt kincseket.

Hanem ennek már fele sem volt tréfa. A váradi papok után maga az öreg Bácsy írtott feljelenteni a végképpen elzüllött gyereket.

— Ha Istent ösmernek, — könyörgött, — mondják ki az urak erre az elátkozottra a statáriumot.

Késő este volt, az ülésteremben tizenkét szál gyertya égett, mikor megállapodásra jutottak a megyei urak az uri banda sorsa

fölkött. Az alispán hirdette ki a határozatot:

— A statáriumot Bácsy Gerő és társaira elrendeli a tanács: élve vagy halva kézre kell őket keríteni.

A drákói ítéletet nyomban kiadták az összes perzekutoroknak, erősen meghagyván nekik, hogy állítsák talpra valamennyi pandurjukat és éjt nappallá téve, üldözzék őket.

A régi pandurvilág sokban különbözött a mai rendőri apparátustól. Résztint kényelmesek voltak vezetőikkel együtt az emberek, résztint pedig titkos érdekszálak fűzték őket egy-egy bünténynek a szereplőjéhez. A parancsot sem teljesítették valami nagyon lelkiismeretben. Sőt mi több: olykor felül is bírálták az intézkedést s ha úgy találták, hogy az szigorubb, mint kellene — hosszabbra eresztették a gyeplűszárazakat, hadd szaladjon a delinkvens.

Mint példának okáért ennél az esetről is. Statárium! — gondolták a csendbiztosok... Csak nem fognak böhérkézre játszani nemes emberek gyerekeit. Egy kicsit rájok ijesztenek; ha kell egy-két lövést is erősztenek utánuk a levegőbe, aztán majd csak lesz valahogy. Vagy beleunnak a bolondságba, vagy pedig, ha több a kettőnél, nyómukba járnak éjjel-nappal, míg teljesen meg nem félemlítik őket. A róka is elmegy arról a tájról, a hol kopószagot lérez.

A bihari uri-banda is tudta ezt jól. Sőt eleintén érezte is, hogy a komizáriusok játszanak velük, mint macska az egérrel. Ezért aztán még arra is felbátorodtak, hogy fényes nappal felovagoljanak a Félix-fürdőbe, ott dárúdót csapva együtt mulassanak a vendégeikkel. Szép fiú volt persze valamennyi s a szíves betyárrubában olyan rommásan fes-